

VII.715.25.2021.MM

**Pan
Piotr Gliński
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Kultury, Dziedzictwa
Narodowego i Sportu
ePUAP**

Szanowny Panie Premierze,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o decyzji Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu o nieprzedłużeniu kadencji dotychczasowej dyrektorki Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki Pani Hanny Wróblewskiej. Z uwagi na fakt, że Pani Hanna Wróblewska pełniła tę funkcję z powodzeniem od 2010 r., a Ministerstwo nie przedstawiło merytorycznych powodów tej decyzji, zapowiedziana zmiana kierownictwa Zachęty spotkała się z niezrozumieniem środowiska artystycznego i krytycznym przyjęciem.

Warto zwrócić uwagę, że to nie pierwsza sytuacja w ostatnich latach, w której ministerialna decyzja o zmianie kierownika instytucji kultury budzi kontrowersje. W 2019 r. protesty środowiska artystycznego wywołało powołanie bez konkursu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na stanowisko dyrektora Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski Pana Piotra Bernatowicza. Wcześniej zmiany dyrekcji Teatru Polskiego we Wrocławiu i Starego Teatru w Krakowie doprowadziły do rezygnacji części aktorów

¹ <https://wyborcza.pl/7,75410,27291389,piotr-glinski-wyrzuca-dyrektorke-z-zachety-pis-przejmuje-kolejna.html>

tworzących, uznane w skali całego kraju, zespoły teatralne. Takie sytuacje należy uznać za co najmniej mało korzystne dla funkcjonowania instytucji kultury, a w konsekwencji za budzące wątpliwości z punktu widzenia art. 73 Konstytucji RP, gwarantującego każdemu dostęp do dóbr kultury i wolność twórczości artystycznej. Szczególnie niepokojące jest to, że dokonywane zmiany budzą obawy artystów dotyczące wywierania wpływu na ich swobodę twórczą. **Zasadnym, w ocenie RPO, byłoby więc dokonywanie zmian personalnych kierownictwa instytucji kultury w sposób, który zapewni przejrzystość tych zmian, transparentność przyczyn podejmowanych decyzji, uwzględnienie głosu środowiska artystycznego oraz najlepsze merytoryczne przygotowanie kandydatów.**

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 25 października 1991 r. *o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.) przeprowadzenie konkursu na stanowisko dyrektora instytucji kultury ma charakter fakultatywny. Osobie zainteresowanej objęciem takiego stanowiska nie przysługuje też roszczenie o przeprowadzenie konkursu (zob. postanowienie WSA we Wrocławiu z 22.11.2018 r., sygn. akt IV SA/Wr 347/18). Dopuszczalne na gruncie przepisów arbitralne podejmowanie przez ministra decyzji dotyczących obsady stanowisk kierowniczych w podległych mu instytucjach kultury budzi jednak uzasadnione wątpliwości dotyczące transparentności tych decyzji i zapewnienia poszanowania pluralizmu. Wydaje się, że podnoszony w debacie postulat zmiany przepisów ustawowych poprzez wprowadzenie obligatoryjnej procedury konkursowej zasługuje na rozpatrzenie. Warto również zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 15 ust. 1 wskazanej ustawy dyrektora instytucji kultury powołuje organizator na czas określony, z zastrzeżeniem ust. 3, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję. Odwołanie dyrektora następuje w tym samym trybie. Zasięgnięcie opinii związków zawodowych oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych nie jest konieczne w przypadku wyłonienia kandydata na dyrektora w drodze konkursu, o którym mowa w art. 16 powołanej wyżej ustawy. Zasadnym jest więc pytanie, czy w przypadku dyrektora Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki zostały zasięgnięte wymagane opinie.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się

do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienie powodów nieprzedłużenia kadencji Pani Hanny Wróblewskiej na stanowisku dyrektora Zachęty.

Proszę również o zajęcie stanowiska w sprawie możliwości wprowadzania zmian legislacyjnych dotyczących zasad powoływania dyrektorów instytucji kultury.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/